

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Epost: postmottak@fin.dep.no

Kopi: Justis- og beredskapsdepartementet.

Høringssvar fra Forbrukerrådet om gjennomføring av NPL-direktivets regler om kredittkjøpere

Forbrukerrådet viser til at Finansdepartementet den 30. juni 2025 sendte høringsnotat fra Finanstilsynet om gjennomføring av NPL-direktivets regler om kredittkjøpere ut på høring. Departementet ber om innspill innen den 10. oktober 2025. Forbrukerrådet oversender med dette sitt høringssvar, som også er innsendt ved bruk av departementenes digitale løsning for høringsuttalelser på regjeringen.no.

Forbrukerrådet har tidligere svart på den delen av direktivet som medfører endringer i inkassoloven for å gjennomføre direktivets regler om inndrivning for kredittjenestefirmaer og kredittkjøpere.¹ Vi registrerer i tillegg at de delene av direktivet som berører regelverk innenfor Justis- og beredskapsdepartementets område, ikke er behandlet i dette høringsforslaget. Vi antar og forventer at mye av den gode forbrukerbeskyttelsen som ligger i direktivet vil finne veien til finansavtaleloven og annet relevant regelverk når den tiden kommer.

Finanstilsynets høringsnotat omhandler primært endringer i finansforetaksloven og finansforetaksforskriften. Det inneholder likevel bestemmelser som er svært forbrukerrelevante. Det gjelder for eksempel forslaget om krav til behandling av tvister i klageorgan, for kredittkjøpere som overtar fordringer fra kredittinstitusjoner eller finansieringsforetak med plikt til å være tilknyttet slike klageorganer.

¹ Forbrukerrådet, 10.02.2025: <https://storage02.forbrukerradet.no/media/2025/04/20250210-forbrukerradets-horingsinnspill-til-endringer-i-inkassoloven.pdf>

Direktivet inneholder særlig tre hovedkomponenter:

- Regulering av kredittoppkjøpere – dvs. selskaper som kjøper misligholdte lån fra banker. Direktivet stiller krav til registrering, tilsyn og gjennomsiktighet.
- Regulering av kredittforvaltere – dvs. aktører som på vegne av oppkjøpere driver inn misligholdte lån. Disse må ha tillatelse og underlegges tilsyn.
- Minstekrav til forbrukerbeskyttelse – herunder krav til informasjon, gjennomsiktede avtalevilkår og respekt for eksisterende forbrukerrettigheter.

Forbrukerrådets inngang til høringen er å påpeke behovet for å styrke forbrukervernet og forbrukerrettighetene ved overdragelse av misligholdte låneporteføljer, samt nødvendigheten av at banker og kredittforetak i langt større grad utfører grundige kredittvurderinger i forkant av at lån innvilges, for å minimere risiko for mislighold.

Oppsummering

Forbrukerrådets hovedpunkter kan oppsummeres slik:

- Forbrukervernet må styrkes: Gjennomføringen av NPL-direktivet i norsk rett må sikre at norske forbrukere ikke mister rettigheter ved overdragelse av lån, og at forbrukervernet styrkes.
- Rettssikkerhet ved låneoverdragelser: Sikre at låntakere har de samme rettigheter og innsigelser mot nye kreditorer som mot opprinnelige långivere.
- Bedre kredittvurderinger: Banker og kredittforetak har et betydelig ansvar for å sikre at det foretas grundige kredittvurderinger i forkant av at lån innvilges, slik at risiko for mislighold minimeres.
- Like regler uavhengig av kreditor: Forbrukere skal være like godt beskyttet uansett om kreditor er bank eller finansieringsforetak, og uavhengig av om lån er overdratt til norsk eller utenlandsk kredittkjøper.
- Forhindre aggressiv innkreving: Det må etableres mekanismer og tilsyn som hindrer urimelig press og aggressiv innkreving fra kredittkjøpere og kredittjenestefirmaer.
- Bedre samspill med gjeldsordningsloven: Regelverket må fremme frivillige løsninger og styrke gjeldsforhandlingsinstituttet.
- Effektivt tilsyn: Utvidet tilsynsmyndighet for Finanstilsynet og samarbeid med Datatilsynet og Forbrukertilsynet der dette er hensiktsmessig og aktuelt.
- Tilsyn med utenlandske aktører: Utenlandske kredittkjøpere og tjenesteleverandører må underlegges effektivt norsk tilsyn når de opererer mot norske forbrukere.
- Samspill med inkassoloven og finansforetaksloven: Regelverket må harmoniseres slik at uklare og motstridende bestemmelser unngås.

Forbrukerrådet mener at følgende forhold bør vektlegges i forbindelse med innføringen av NPL-direktivet i norsk rett, knyttet til hvordan de nye bestemmelsene bør samsvare med eksisterende lov- og regelverk:

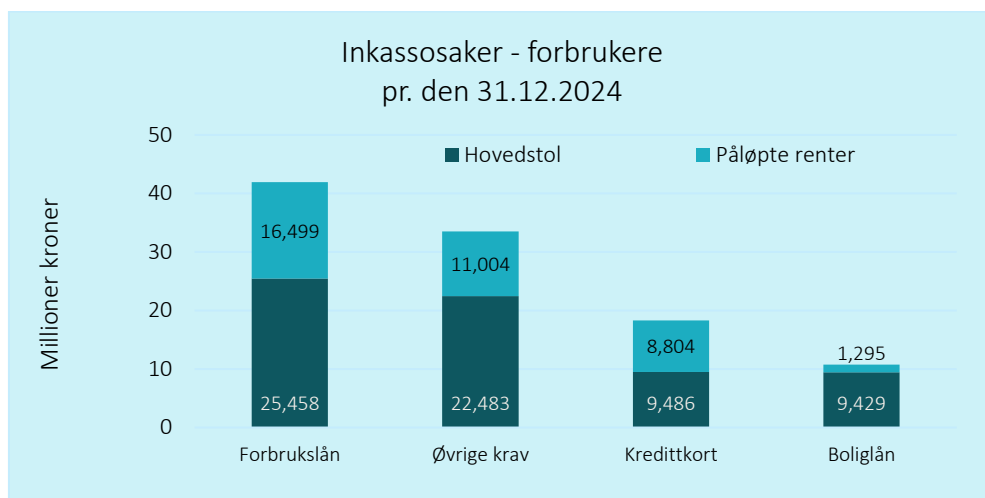
- Inkassoloven: Må oppdateres parallelt slik at kredittjenestevirksomheter omfattes. Viktig å harmonisere gebyrregler og skyldnerbeskyttelse. Plikt for kredittkjøpere til å følge norske inkassoregler fullt ut, uansett hjemstat.
- Finansforetaksloven: Bør tydeliggjøre at forbrukernes rettigheter ikke svekkes ved låneoverdragelser, og at tilsynet også gjelder utenlandske kredittkjøpere. Krav om standardiserte retningslinjer for kommunikasjon med skyldnere, herunder klart språk.
- Finansavtaleloven: Må tydeliggjøre at forbrukeren har de samme innsigelser og rettigheter overfor ny kreditor som overfor opprinnelig kreditor. Kredittgiver skal heller ikke innvilge kreditt dersom en forsvarlig vurdering viser at forbrukeren, etter å ha dekket nødvendige levekostnader og eksisterende forpliktelser, ikke har rimelig betalingsevne til å betjene lånet (forsterket avslagsplikt).

Formål

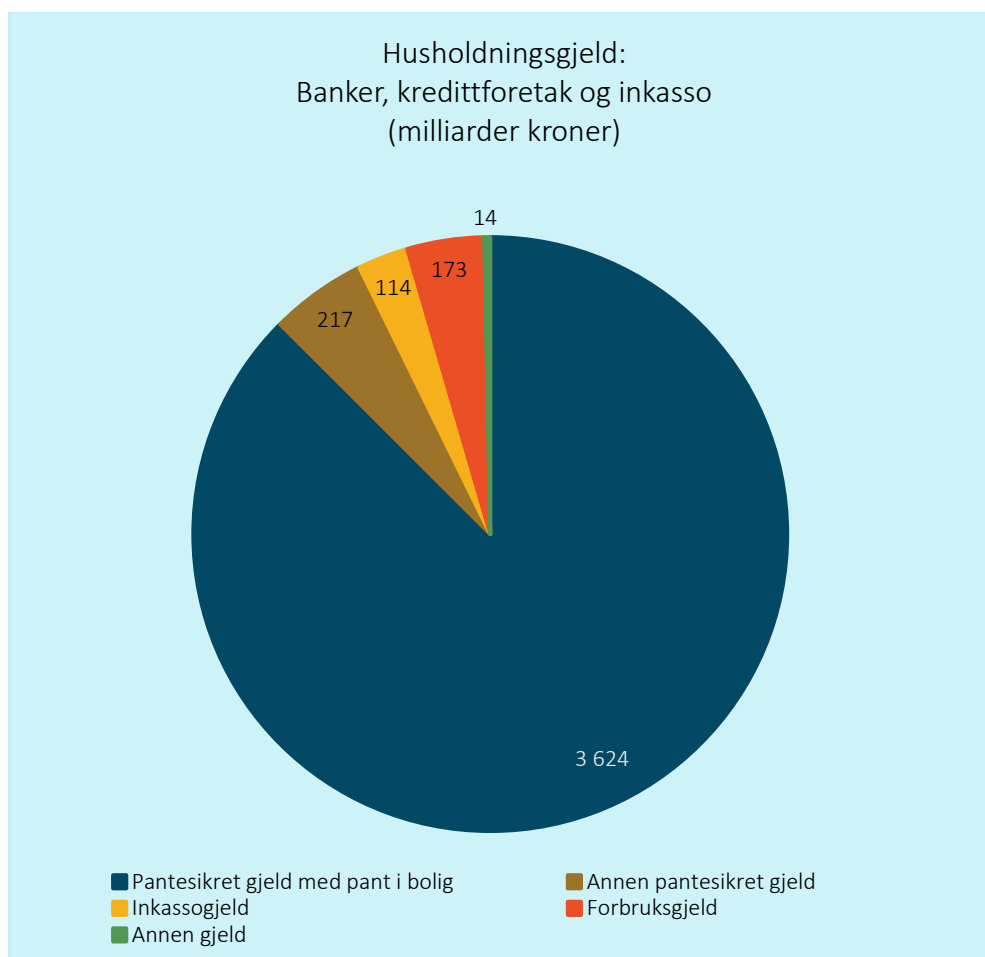
Hovedformålet med direktivet er todelt:

- For det første skal direktivet gjøre det lettere for kredittinstitusjoner å få misligholdte lån ut av sine balanser, for å skape mer rom for nye utlån, slik at kredittflyten til økonomien opprettholdes. Dette formålet er nærmere beskrevet i direktivets forale i punkt 11: «... *handle for å forhindre akkumulering av misligholdte kredittavtaler på kredittinstituttens balanser, således at de fortsatt kan ivareta deres oppgave med å finansiere økonomien.*»
- For det andre skal direktivet sikre at forbrukere ikke stilles dårligere når lånene selges videre. Et lån regnes som misligholdt ('non-performing') når låntakeren ikke betaler renter eller avdrag som avtalt, typisk etter 90 dager eller mer.

Når det gjelder formålet knyttet til å finansiere økonomien er det imidlertid verdt å merke seg at dette først og fremst handler om misligholdt forbruksgjeld. Misligholdet er i stor grad en konsekvens av mangelfulle kredittvurderinger, aggressiv markedsføring og rentes-rente-effekter som gjør at selv dårlig kreditthåndverk blir lønnsomt. Som nedenstående to diagrammer illustrerer, utgjør forbruksgjeld hovedtyngden av Norges inkassogjeld, men under fem prosent av samlet husholdningsgjeld.

Kilde: [Finanstilsynets inkassostatistikk for 2024](#) (pr. den 31.12.2024).

Kilder:

- Banker og kredittforetak: [SSB Tabell 08101](#) (pr. den 30.4.2025).

- Gjeldsregisteret.com: [Q1 2025](#) (NB: Gjeldsregisterets rapportering av forbruksgjeld er på 173 mrd. kroner vs. SSBs rapportering av 88 mrd. kroner i usikret gjeld. Vi har her valgt å legge Gjeldsregisterets tall for forbruksgjeld til grunn).

NPL-direktivet inneholder gode bestemmelser om forbrukerbeskyttelse, og gjennomføringen av direktivet i norsk rett innebærer et viktig skritt i retning av å regulere et marked som har vært uoversiktlig.

Generelle kommentarer

NPL-direktivet gir mulighet til å bygge opp sekundærmarkeder for misligholdte lån. Samtidig må nasjonale myndigheter sikre at dette ikke skjer på bekostning av forbrukernes rettigheter, økonomiske trygghet og rettssikkerhet. Forbrukerrådet er opptatt av at gjennomføringen av NPL-direktivet i norsk rett skjer på en måte som ikke svekker, men snarere styrker, forbrukernes rettigheter.

Direktivet er heller ikke til hinder for at de enkelte medlemslandene kan innføre strengere bestemmelser for å beskytte låntakerne, jf. direktivets punkt 52 i fortalet.

I fortalets punkt 49 (dansk versjon) slås det likeledes fast at: *«Bestemmelserne om overtrædelse af dette direktiv berører ikke en medlemsstats ret til at gribe ind i tilfælde af overtrædelser af national ret i relation til f.eks. forbrugerbeskyttelse, låntagerrettigheder eller kriminelle aktiviteter.»*

Direktivet inneholder på en del områder bestemmelser om forbrukerbeskyttelse som går lenger enn det eksisterende lovverket i Norge. Forbrukerrådet mener det vil være hensiktsmessig å innlemme enkelte av disse også i finansforetaksloven, selv om Finanstilsynet ikke legger opp til dette i høringsnotatet. Vi forventer ellers at innlemmingen av direktivets forbrukerbeskyttelse vil bli håndtert av Justis- og beredskapsdepartementet og blant annet bli lagt inn i finansavtaleloven. Bestemmelsene går langt i å innføre en form for omsorgsplikt for forbrukere med misligholdte lån.

Forbrukerrådet har videre forventninger om at følgende bestemmelser fra direktivet (jfr. dansk versjon) innlemmes tilnærmedesvis ordrett i norsk lov:

Restanser og fyldestgjørelse (artikkel 27)

1. *[Medlemsstaterne bør kræve, at] kreditgivere har passende politikker og procedurer, der sikrer, at de, hvor det er relevant, tilskyndes til at udvise rimelig tilbageholdenhed, inden der indledes en fyldestgørelsesprocedure. Sådanne henstandsforanstaltninger skal bl.a. tage hensyn til forbrugers forhold og kan bl.a. bestå af:*
 - a) *en fuldstændig eller delvis refinansiering af en kreditaftale*

b) ændring af en kreditaftales eksisterende vilkår og betingelser, der bl.a.kan omfatte:

i) forlængelse af kreditaftalen

ii) ændring af typen af kreditaftale

iii) udskydelse af betalingen af hele eller dele af afdraget i en periode

iv) ændring af rentesatsen

v) tilbud om betalingsfrihed i en periode

vi) delvis tilbagebetaling

vii) valutaomregning

viii) delvis eftergivelse og gældskonsolidering.

Overdragelse af kreditgiverens rettigheder eller selve kreditaftalen (artikel 28a)

1. Overdrages kreditgiverens rettigheder i henhold til en kreditaftale eller selve kreditaftalen til tredjemand, har forbrugeren ret til at gøre enhver indsigelse gældende over for erhververen, som forbrugeren kunne gøre gældende over for den oprindelige kreditgiver, herunder også krav om modregning i det omfang modregning er tilladt i den pågældende medlemsstat.

Tilladelse til kreditservicevirksomheder - betingelser for godkendelsen (artikel 5)

f) ansøgeren anvender en passende politik til sikring af, at regler om beskyttelse overholdes, og af, at låntagerne behandles på en fair og omhyggelig måde, herunder under hensyntagen til deres finansielle situation og behovet for henvisning til gældsrådgivning eller sociale tjenesteydere, hvis der er adgang til sådanne.

Ovenstående paragrafer er viktige fordi overdragelse av misligholdte lån ofte kan innebære økt belastning for forbrukere. Det gjelder særlig dersom nye aktører med mer aggressive innkreivingsmetoder overtar fordringene.

Tidligere kunne misligholdte lån selges til utenlandske oppkjøpere uten at forbrukeren hadde særlig oversikt over hvem som krevde inn gjelden. NPL-direktivet pålegger at forbrukeren informeres klart når lånet selges, og blant annet gis opplysninger om hvem den nye kreditoren er, hvordan kontakten skal foregå og hvilke rettigheter som gjelder. Dette gir økt forutsigbarhet og reduserer risiko for misbruk. Det er videre viktig at direktivets krav om at innholdet i brev som informerer låntakere om overdragelse av gjeld skal skrives «*på et språk som er klart og forståelig for den brede offentlighet*», blir presisert i det norske regelverket. Det

må tas hensyn til at mange låntakere står i særlig sårbare situasjoner.

Direktivet krever at långiver gir kredittkjøper nødvendige opplysninger om lånet og sikkerhet, for å sikre due diligence. Men det kan være begrenset hvor mye informasjon som faktisk gis, særlig i grensekryssende kontekster, og såkalt *rimelig begrensning* i hva som må deles kan åpne for at nøkkeldata utelates. Som følge av dette kan debitor bli oversolgt til en part som ikke fullt ut er innforstått med lånets historie, sikkerheter eller tidligere avtaler – noe som øker risikoen for misforståelser og dårlig kundebehandling. Forbrukerrådet mener at det derfor bør utarbeides tydelige og standardiserte rutiner som sikrer nødvendig informasjonsutveksling.

Det norske markedet for misligholdte fordringer er konsentrert til noen få finansieringsforetak som kjøper misligholdte lån. Med NPL-direktivet forventes overdragelser til spesialforetak og utenlandske aktører å øke. Dette gjør det avgjørende å ha klare regler for forbrukervern i slike situasjoner. Forbrukerrådet vil her understreke nødvendigheten av effektivt tilsyn.

Forbrukerrådet er videre opptatt av at direktivet legger vekt på at kredittforvaltere skal opptre på en måte som fremmer løsninger fremfor tvang. Dette innebærer at de i større grad skal tilby nedbetalingsplaner, restrukturering eller refinansiering. Forbrukerrådet støtter dette, men er samtidig opptatt av at refinansieringslån kun bør gis dersom det faktisk bedrer betalingsevnen til låntaker, og ikke bare flytter, utsetter og forverrer problemet.

Forbrukerrådet vil også påpeke at banker og kredittforetak har et betydelig ansvar for å sikre at det foretas grundige kredittvurderinger i forkant av at lån innvilges, slik at risiko for mislighold minimeres. Dårlige kredittvurderinger øker risikoen for mislighold.

Grundige kredittvurderinger – kredittyters ansvar

Viktige årsaker til mislighold av lån, og til at forbrukere havner i en vanskelig gjeldssituasjon, er ofte *enten* at låntaker etter et låneopptak havner i en uforutsett livssituasjon, herunder for eksempel som følge av samlivsbrudd eller skilsmisse, langvarig eller alvorlig sykdom, og/eller tap av jobb og inntekt, *eller* at kreditt gis uten tilstrekkelig forutgående forsvarlig vurdering fra kredittyters side.

Forbrukerrådet er opptatt av at plikten til banker og kredittforetak om å utføre grundige kredittvurderinger i forkant av at lån innvilges blir ytterligere forsterket i norsk lov, for i større grad å kunne forhindre at det oppstår situasjoner der lån misligholdes.

Norsk rett har riktignok allerede krav til kredittvurderinger i finansavtaleloven § 5-2, mens avslagsplikten er presisert i § 5-4. Samtidig viser praksis at en del kredittvurderinger ofte enten er for overfladiske, basert på utdatert informasjon, eller at banker og kredittforetak ikke i tilstrekkelig grad vektlegger låntakers betalingsevne, og at det dermed utbetales en del lån som ikke burde ha blitt innvilget.

Forbrukerrådet mener at plikten til grundige kredittvurderinger må forsterkes i norsk lov. Et sentralt spørsmål er om kredittgivere som ikke har overholdt krav til grundige kredittvurderinger i det hele tatt skal kunne omsette misligholdte lån videre til en kredittkjøper, og dermed løpe fra sitt eget ansvar for å ha gjennomført dårlige kredittvurderinger. Forbrukerrådet mener at regelverket på dette området bør skjerpes.

Forbrukerrådet vil i denne sammenheng blant annet peke på følgende:

Skjerpede krav til vurdering av betalingsevne

- Betalingsevne må vektlegges i kredittvurderinger foretatt av banker og kredittforetak, og lån bør ikke innvilges dersom det er klart at inntekten ikke dekker løpende kostnader.
- Presisere at kredittvurderinger må ta høyde for realistiske levekostnader (ikke bare minimumssatser).
- Kreve dokumentert kontroll av inntekter, faste utgifter, forsørgerbyrde og eksisterende gjeld, basert på gjeldsregister og skattemeldinger.
- Lån som åpenbart ikke burde ha vært gitt, men som likevel ble innvilget som følge av svært mangelfulle eller dårlige kredittvurderinger, bør i utgangspunktet ikke kunne omsettes videre fra opprinnelig kredittyster til ny kredittkjøper.

Styrket dokumentasjonsplikt og etterprøvnbarhet

- Pålegge banker å lagre skriftlig vurdering av betalingsevnen minst i hele lånets løpetid.
- Sikre at Finanstilsynet og Forbrukertilsynet har tilstrekkelige ressurser til å jevnlig foreta tilsyn med og stikkprøvekontroller av kredittkjøpere.
- Innføre omvendt bevisbyrde i klagesaker: Hvis kredittvurderinger ikke er forsvarlig dokumentert, skal tvil gå i forbrukernes favør.

Høyere terskel for refinansieringslån

- Refinansieringslån bør kun gis dersom det faktisk bedrer betalingsevnen, og ikke bare flytter, utsetter og forverrer problemet.

- Kreve særskilt skriftlig redegjørelse fra banken dersom refinansiering tilbys en forbruker som allerede er i mislighold.

Regulering av «gråsonelån» og høy-risiko kreditter

- Forby kredittvurderinger som kun er basert på automatiske scoringsmodeller uten menneskelig kontroll ved innvilgelse av større lånebeløp.
- Innføre øvre grenser for samlet kredittbeløp en kunde kan gis, basert på inntektsnivå og gjeldsgrad.
- Påby ekstra strenge vurderinger for lån med høy effektiv rente (forbrukslån, kredittkort).

Styrket tilsyn og sanksjoner

- Gi Finanstilsynet kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr eller begrense utlånsvirksomheten dersom banker gir lån uten å gjennomføre forsvarlige kredittvurderinger.
- Knytte pliktbrudd direkte til ansvar etter finansavtaleloven – slik at forbrukere kan kreve lemping (jfr. finansavtaleloven § 5-5) dersom kreditt ble gitt i strid med lovpålagt vurderingsplikt.

Bedre samspill med gjeldsregisteret

- Gjøre det obligatorisk å sjekke gjeldsregisteret ved enhver kredittvurdering, uavhengig av lånebeløp.
- Utvide gjeldsregisteret til å også omfatte andre typer gjeld, herunder boliglån, billån, leasing og kausjonsforpliktelser, mv., slik at kredittvurderingen blir mer helhetlig.

Forbrukerrådet mener at ovenstående tiltak vil kunne bidra til å redusere andelen misligholdte lån i det norske kredittmarkedet.

Direktivforslaget

Forbrukerrådet vil i det etterfølgende kort utdype noen av våre synspunkter til selve direktivforslaget, herunder også til de foreslåtte artiklene.

Del I (artiklene 1–3: tema, virkeområde og definisjoner)

Forbrukerrådet mener det er viktig å sikre at definisjonen av «forfalte fordringer» og «kredittkjøper» også inkluderer krav fra finansieringsforetak, da disse i praksis fungerer likt som banker.

Forbrukerdefinisjonen må harmoniseres med finansavtaleloven, og tolkningen må

sikre at forbrukere ikke mister beskyttelse når kreditor endres.

Plikten til å foreta grundige kredittvurderinger må forsterkes i norsk lov. Kredittgivere som ikke har overholdt krav til grundige kredittvurderinger må ta ansvar for at slike lån er blitt innvilget, og skal ikke kunne løpe fra ansvaret for å ha gjennomført mangelfulle kredittvurderinger. Slike lån bør i utgangspunktet ikke kunne omsettes videre til en kredittkjøper.

Del II (artiklene 4–14: kredittjenestevirksomheter)

Forbrukerrådet viser til at enkelte bestemmelser ble behandlet i forbindelse med høringen om inkassoloven og NPL i februar 2025. Forbrukerrådet er opptatt av tydelige krav til konsesjon, god forretningsskikk og rimelighetsvurdering før tvangsinndrivelse, og mener dette er avgjørende elementer som må fremgå av regelverket.

Forbrukerrådet anbefaler særnorske regler som presiserer grenser for gebyrer, kommunikasjon og press.

Del III (artiklene 15–20: kredittkjøpere)

Forbrukerrådet mener at kredittkjøpere må pålegges samme plikter overfor forbruker som opprinnelig kreditor. Det må videre sikres at forbrukere beholder retten til å gjøre gjeldende innsigelser, motregning og rett til opplysninger.

Forbrukerrådet anbefaler også at det innføres en plikt om å tilby reelle gjeldsforhandlingsløsninger før eventuell tvangsinndrivelse.

Del IV (artiklene 21–23: tilsyn og reaksjoner)

Forbrukerrådet mener at Finanstilsynet må få tydelig ansvar også for utenlandske aktører som driver innfordring i Norge.

Sanksjonsmuligheter (herunder bruk av overtredelsesgebyr) bør brukes aktivt ved brudd på forbrukervernregler.

Del V (artiklene 24–26: klager, personvern, samarbeid)

Forbrukerrådet mener at klageordninger må være lett tilgjengelige for forbrukere, med gratis klageadgang og kort saksbehandlingstid.

Datatilsynet må involveres for å sikre at personopplysninger behandles i tråd med GDPR.

Del VI (artiklene 27–28: endringer i forbrukerkredittdirektivet og boliglånsdirektivet)

Endringene om at forbrukeren kan gjøre innsigelser gjeldende også mot ny kreditor, må styrkes i norsk rett (finansavtaleloven).

Krav om rimelig tilbakeholdenhet før tvangsinndrivelse bør forankres både i finansforetaksloven og i ny inkassolov.

Del VII (artiklene 29–34: gjennomføring og ikrafttredelse)

Forbrukerrådet mener at Norge bør benytte handlingsrommet til å innføre strengere forbrukervern enn minimumskravene i direktivet.

Forslag til lov- og forskriftsendringer

Med utgangspunkt i Finanstilsynets forslag i høringsnotatet om gjennomføring av NPL-direktivet i norsk rett datert den 23. juni 2025, foreslår Forbrukerrådet enkelte presiseringer og utvidelser i gjeldende norsk regelverk som vil kunne bidra til å styrke forbrukernes rettigheter.

1. Finansforetaksloven

Tillegg i § 1-5 (definisjon av kredittkjøper):

«Med kredittkjøper menes enhver fysisk eller juridisk person som ikke er kredittinstitusjon eller finansieringsforetak, og som ledd i næringsvirksomhet erverver forfalte fordringer fra kredittinstitusjoner, finansieringsforetak eller andre kredittkjøpere. Med forfalte fordringer menes kredittavtaler som er forfalt i mer enn 90 dager, eller der kredittavtalen er hevet i samsvar med norsk rett. Kredittkjøpere skal anses bundet av de samme forbrukervernregler som opprinnelig kreditor.»

Kommentar: Forslaget er basert på Finanstilsynets forslag, men med tillegg om styrket forbrukervern. Presiseringene vil sikre at forbruker har samme rettigheter uansett hvem som eier lånet.

Tillegg i § 13-5 (god forretningsskikk):

«Ved salg eller overdragelse av forfalte fordringer skal finansforetaket sikre at kredittkjøperen har rutiner og kapasitet til å ivareta forbrukernes rettigheter, herunder tilgang til gjeldsforhandling, klageordninger og rimelig tilbakeholdenhet før tvangsinndrivelse.»

2. Inkassoloven (ny lov er under arbeid)

Ny bestemmelse (tillegg) i kapittel om kredittjenestevirksomhet:

«Kredittkjøpere og kredittjenestevirksomheter skal ved inndrivning av forfalte fordringer følge de samme regler for gebyrer, renter og kommunikasjon som inkassoforetak. Aggressiv eller utilbørlig opptreden er forbudt. Forbrukertilsynet og Finanstilsynet kan gi pålegg og ilegge overtredelsesgebyr ved brudd.»

3. Finansavtaleloven

Forbrukerrådet mener at når en kredittavtale overdras til kredittkjøper, skal forbrukeren ha de samme innsigelser og rettigheter overfor ny kreditor som overfor den opprinnelige.

Forslag om tillegg i § 2-13:

Det fremgår av finansavtalelovens § 2-13 (3) at avhenderen skal varsle skyldneren om overdragelsen av pengekravet. Forbrukerrådet mener at også *kredittkjøper* bør være pliktig til å gi forbruker skriftlig melding om overdragelsen, og om hvilke klage- og forhandlingsordninger som gjelder. Dette bør innarbeides som et tillegg i finansavtalelovens § 2-13 (3). Det norske regelverket må speile bestemmelsen i NPL-direktivets artikkel 10.2, som omhandler minimumskrav til hvilken informasjon som skal sendes til låntakeren.²

Forslag til kapittel 5:

Forbrukerrådet viser til at dersom kreditt er gitt i strid med gjeldende bestemmelser om kredittvurderingsplikt eller avslagsplikt, så følger det av § 5-5 at kundens forpliktelser etter avtalen skal kunne lempes så langt det er rimelig. Tilsvarende bør også gjelde dersom det har vært brudd på forklaringsplikten, eller andre sentrale forbrukerrettigheter.

Forbrukerrådet mener at kredittgivere ikke skal innvilge kreditt dersom en forsvarlig vurdering viser at forbrukere, etter å ha dekket nødvendige levekostnader og eksisterende forpliktelser, ikke har rimelig betalingsevne til å betjene lånet. Kravene i utlånsforskriften bør skjerpes i tråd med våre innspill ovenfor, og knyttes direkte til plikten til grundig kredittvurdering i finansavtaleloven. Det må fremgå uttrykkelig av

² NPL-direktivet (dansk utgave): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021L2167>

lovens § 5-2 at kredittgivere skal dokumentere vurderingen skriftlig.

Forbrukerrådet viser ellers til EUs reviderte forbrukerkredittdirektiv og artikkel 18 om kredittgiveres forpliktelse til å vurdere forbrukeres kredittverdighet før det inngås kredittavtaler. Direktivet bør snarest gjennomføres i Norge.³

5. Gjeldsordningsloven

Ny § 1-4 a (plikt til å delta i gjeldsforhandling):

«Kredittkjøpere og kredittjenestevirksomheter plikter å delta i gjeldsforhandlinger initiert av låntaker på lik linje med kredittinstitusjoner og offentlige kreditorer. Hvis forhandlinger om frivillig gjeldsordning ikke fører frem, kan ikke kredittkjøpere reservere seg mot tvungen gjeldsordning fastsatt av domstol.»

6. Finanstilsynsloven

Tillegg til § 1-2:

«Finanstilsynet fører tilsyn med kredittkjøpere og kredittjenestevirksomheter, herunder utenlandske foretak som driver innfordring i Norge.»

Tillegg til § 4-3:

«Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på bestemmelser i finansforetaksloven, inkassoloven, finansavtaleloven eller gjeldsordningsloven som gjelder for kredittkjøpere og kredittjenestevirksomheter, herunder utenlandske foretak som driver innfordring i Norge.»

Andre tiltak for å styrke forbrukerbeskyttelsen

Kreditorbeskyttelsen står sterkt i Norge. Det er i utgangspunktet positivt. Samtidig motiverer det enkelte aktører i finansnæringen til å yte lån, som ellers ville vært ulønnsomme, til økonomisk sårbare forbrukere med lav betjeningsevne.

Forbrukerrådet mener det er viktig å redusere tilbudet av dyr forbrukskreditt for å forebygge gjeldsspiraler. Vi mener imidlertid det er mer treffsikkert å begrense tilbudet med tiltak som reduserer lønnsomhet eller tilgjengelighet, enn å gjøre det vanskeligere for forbrukerne å velge de minst dyre forbrukslånene.

³ EUs reviderte forbrukerkredittdirektiv (dansk utgave): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302225

Forbrukerrådet foreslår derfor ytterligere tiltak som vil begrense konsekvensene av et mer likvid marked for kjøp og salg av forbrukerskadelig forbrukskreditt. Flere av disse forslagene vil vi også komme nærmere tilbake til i forbindelse med revideringen av EUs forbrukerkredittdirektiv.

Kostnads- og rentetak

Utgangspunktet for regulering av kreditt bør være å minimere risikoen for negative konsekvenser, men samtidig hindre svekket betalingsmoral, ekskludering av kredittverdige låntagere eller skape problemer for de delene av kredittyttingen som fungerer bra.

Noe som ikke fungerer bra, er kredittkortgjeld med 25 prosent rente som dobler seg hvert tredje år. Kombinasjonen av høy rente, et effektivt offentlig inndrivningssystem og gjeld som kan vokse hele livet, gjør misligholdte lån, som aldri burde vært innvilget, lønnsomme for mindre nøyeregnende kredittyttere.

Et rente- og kostnadstak på usikrede krav, vil gjøre det mindre lønnsomt å innvilge kreditt til forbrukere med lav betjeningsevne, og gi dem som havner i gjeldsdragsug en reell mulighet til å tilbakebetale gjelden.

Det europeiske forbrukerkredittdirektivet ble vedtatt i EU i 2023 og skal innføres i norsk lov.⁴ Medlemslandene pålegges å innføre tiltak for å effektivt hindre misbruk og sikre at ikke forbrukere kan belastes med for høye prosentvise eller totale kredittkostnader. Det omfatter både tak på renter og de totale lånekostnadene.⁵

I mars 2025 strammet Sverige inn regelverket ved å redusere rentetaket til 20 prosent og utvide hvilke typer gjeld som blir omfattet av reguleringen i konsumentkreditlagen.⁶ Finland har et rentetak på 15 prosent pluss referanserenten, begrenset oppad til 20 prosent.⁷

Forbrukerrådet anbefaler å innføre tilsvarende mekanismer som ligger til grunn for Sveriges reviderte og erfaringsbaserte modell for rente- og kostnadstak.

⁴ Regjeringen.no, 19.08.2024: <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2023/juni/revidert-forbrukerkredittdirektiv/id2984792/>

⁵ "DIRECTIVE (EU) 2023/2225 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL - on credit agreements for consumers"

⁶ Sveriges regering - Proposition 2024/25:17: [Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldsetting](#)

⁷ Finland: Konkurs- och konsumentverket (KKV): [Tillhandahållande av konsumentkrediter](#)

Krav til maksimal forbruksgjeld

Finanstilsynet mente i høringsnotatet til utlånsforskriften i 2024, at det burde vurderes å innføre et krav til maksimal forbruksgjeld.⁸

«Forskriftens krav til maksimal gjeld tilsvarende fem ganger brutto årsinntekt er mindre relevant for låntakere som kun har usikret kreditt. Et eget krav til maksimal forbruksgjeld vil kunne redusert sårbarheten for denne gruppen. Den senere tidens vekst i forbruksgjeld, og den høye misligholdsandelen, kan tilsa at det innføres et slikt krav.»

Forbrukerrådet har tidligere tatt til orde for å redusere kravet til nedbetalingstid av forbrukskreditt fra fem til tre år. Det vil stille større krav til betjeningsevne og dermed redusert etterspørsel etter forbruksgjeld fra økonomisk sårbare forbrukere. Det er imidlertid mye som taler for at Finanstilsynets variant kan være vel så virkningsfull. For å ta et tilfeldig valgt eksempel, så vil et tak på et halvt års brutto årsinntekt tilsvare 250.000 kroner for en person med 500.000 kroner i årlig inntekt. Med 15 prosent rente tilsvarer det 37.500 kroner pr. år før skatt.

Et tak basert på inntekt vil være vanskeligere å omgå enn krav til nedbetalingstid, fordi det etterlater mindre rom for långivers tolkning av betjeningsevne. Til tross for finansavtalelovens bestemmelser om kredittvurdering (§5-2) og avslagsplikt (§5-4), er Forbrukerrådets inntrykk at brudd på regelverket er vanskelig å håndheve.

Lånestopp eller frivillig kredittforbud

En forbruker kan allerede i dag sette en kredittsperre. Ifølge Datatilsynet fører det til at det ikke går an å foreta en kredittvurdering av denne forbrukeren. Det kan resultere i at man ikke kan starte abonnementer eller ta opp lån. Det kan igjen redusere sannsynligheten for å bli utsatt for ID-tyveri. For å sette kredittspærren må man ta kontakt med kredittopplysningsforetakene.⁹

Det finske gjeldsregisteret, i regi av skattevesenet, tilbyr funksjonalitet der forbrukerne kan registrere seg selv med et frivillig kredittforbud. I februar 2025 var det nesten 80.000 personer som hadde registrert seg. Finnene kan velge å registrere kredittsperre uten at opplysningene formidles til kredittopplysningsforetak. Da påvirker forbudet bare kredittsøknader de eller noen andre gjør i vedkommendes navn. Forbruker kan også velge å dele sperren med kredittopplysningsforetakene.

⁸ Finanstilsynet 23. august, 2024, avsnitt 8.17 i: [Høringsnotat om NY FORSKRIFT OM FINANSFORETAKENES UTLÅNSPRAKSIS \(Utlånsforskriften\)](#)

⁹ [Hvordan kan jeg sette kredittsperre? | Datatilsynet](#)

Det påvirker muligheten til å inngå nye avtaler om abonnement på tjenester som telefon og strøm eller forsikring og husleie.¹⁰

Forbrukerrådet mener dagens metode for kredittsperre i Norge er lite forbrukervennlig. Vi antar at det er et større behov for å hindre seg selv eller andre fra å ta opp forbrukskreditt, enn å stoppe abonnementer av essensielle forbrukertjenester. Forbrukere bør derfor selv få anledning til å velge å begrense sperren til opptak av nye usikrede lån, men eventuelt ha sperre hos kredittopplysningsforetakene som tilvalg.

Forbrukere bør i tillegg få velge varigheten på sperren til for eksempel syv dager, seks måneder eller et år. Det betyr at når de fjerner sperren i registeret så vil endringen ikke effektueres før den valgte perioden er utløpt.

Avsluttende kommentarer

Forbrukerrådet mener at gjennomføringen av NPL-direktivet i norsk rett er en viktig anledning som norske myndigheter ikke må la gå fra seg til å styrke forbrukervernet på kredittmarkedet.

Forbrukerrådet anbefaler blant annet særnorske regler som sikrer forbrukernes rettigheter ved overdragelse av lån, som forhindrer aggressiv innkreving, som gir effektivt tilsyn med utenlandske aktører, og som fremmer løsninger for gjeldsforhandling fremfor tvangsinndrivelse. I tillegg bør det innføres forsterket avslagsplikt for kredittyttere. De konkrete forslagene er nærmere beskrevet ovenfor.

Forbrukerrådet vil avslutningsvis peke på at en kredittkjøper som kjøper gjeld til rabattert pris, har sterke insentiver til å maksimere inndrivelse. Dersom direktivet ikke inneholder tilstrekkelige begrensninger på inkassometoder, renter, gebyrer og kommunikasjon, er det risiko for at enkelte selskaper utøver urimelig press på forbrukeren. Selv om direktivet krever prinsipper om «god skikk» og krav til kommunikasjonspraksis, er formuleringene relativt generelle og kan åpne for tolkninger.

Som et gjennomgående prinsipp er det fordelaktig at «sekkebestemmelser» fylles med konkret innhold. Vi kjenner igjen problemstillingene fra regler om «*god inkassoskikk*». Den manglende presisjonen skaper rettsusikkerhet for forbrukere og åpner for ulik praksis blant kredittkjøpere. En tydeligere lovtekst eller flere

¹⁰ <https://www.vero.fi/sv/positivakreditupplysningsregistret/information-om-registret/nyhetsrummet/nyheter/de-frivilliga-kreditforbuden-har-nastan-fordubblats--den-senaste-tidens-dataintrong-ligger-bakom/>

veiledende eksempler fra tilsynsmyndighetene vil derfor kunne styrke forbrukerbeskyttelsen. Inntil videre er det praksis og klagesaker som i realiteten definerer hva som er «god inkassoskikk» i Norge. Forbrukere bør generelt ikke bli tvunget til å gå via klageorganer for å få avklart egne rettigheter.

Gjennomføringen av NPL-direktivet i norsk rett vil kunne innebære et viktig skritt i retning av å regulere et hittil uoversiktlig marked. For norske forbrukere gir direktivet økt rettssikkerhet, mer transparens og styrket beskyttelse når misligholdte lån selges videre. Samtidig må det følges nøye med på hvordan nye, profesjonelle aktører driver inn gjeld i praksis, slik at formålet om økt forbrukervern ikke undergraves. Totalt sett vil direktivet trolig innebære en styrking av forbrukerbeskyttelsen, men effekten vil avhenge av hvor effektivt norske myndigheter følger opp sin tilsynsrolle og hvordan det nye regelverket håndheves.

Sterkere regulering kan innebære økte tilsynskostnader, men vil gi betydelig samfunnsøkonomisk gevinst ved å redusere gjeldsproblemer. Forbrukerrådet mener at dette i sum vil kunne bidra til et mer rettferdig, forbrukervennlig og bærekraftig kredittmarked i Norge.

Oslo, den 9. oktober 2025

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Gunstein Instefjord (s.)
Konst. forbrukerdirektør

Bjarki Eggen (s.)
Seniorrådgiver finans